

SANTA EUGÈNIA

REVISTA LOCAL PER A LA DIVULGACIO I LA CULTURA

Nº 20. 30 d'Octubre 1986. DEPÓSIT LEGAL PM 625/1983



EDITORIAL

"El Presidente Reagan y el Secretario General del PCUS, Mijail Gorbachov, expresamente convocados por la comunidad franciscana "dialogar, compartiendo un pedazo de pan y un vaso de vino", no aceptaron la invitacion".(1)

"El padre Michele Giura y el padre Gian Polidoro fueron recibidos en la Casa Blanca y en el Kremlin, a donde llevaron su franciscano mensaje de paz".(1)

DOS RETALLS DE PREMSA:

Tan avesats com estam a les trobades dels dirigents de les dues grans potències belicoses, tampoc hagués sorprès a ningú que els dos "guerrers" haguessin acceptat assegurar-se a parlar de la possible pau. Segurament les altres vegades parlen de la guerra, i de la guerra del "qui pot més".

En certa manera els hem d'agraïr aquesta sinceritat de no assegurar-se a compartir un troç de pa i un tassó de vi, perque de lo contrari, qui hagués cregut en les seves paraules de pau?

De totes maneres el dilluns dia 27 d'octubrer es reuniren a Assís els representants de la majoria de les religions (cristianes i no cristianes) del món, per a fer una pregària en comú per la Pau, i a realitzar junts una jornada de convivència per la Pau. Fins i tot molts d'exèrcits i bandes armades, (ETA va fer lo contrari) acceptaren fer un "alt al foc", al manco per aquell dia.

Dia 27-X-1986. Dia històric per a la Pau. Dia d'un gran significat, on, homes de tot el món i de totes formes de viure i pensar, juntaren els seus cors en un desig: LA PAU.

Desitjam que, quan la pròxima revista arribi a les vostres mans, per a Nadal, amb el "Pau als homes de Bona Voluntat", ja hi hagi més homes que, a qualsevol preu, vulguem la Pau entre tots, i la set que crema la boca de tanta gent guerrera, estigui apagada amb la frescor de LA PAU.

Revista "SANTA EUGENIA"

(1)Antena Semanal, Suplement de Diario de Mallorca, 26-X86.

EDITORIAL	1 ^a PLANA
INDEX	2
ESGLÉSIA: CARTA CRISTIANA Nº 20	3
INFORM.NOT.HISTÒRIQUES	4
SOLIDARIDAD? , , , , ,	5
LLIBRES	6
DEMOGRAFIA	7
NOTICIARI	8-9
NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA	10
CULTURA POPULAR:LA VERMADA.	11-12
RECÓ DELS POETES	13
ENTREVISTA: UN VINATER	14-16
DIVULGACIÓ:EXPLORADORS DE SOLLER	17
MÚSICA: CLÀSSICA	18
Rock.	19
DIVULGACIÓ:NOTA DEL CIM.	20
CRÍTICA TEATRAL:FEDRA	21
CULT.ROSSELLONESA/ AGRICULTURA	22
HISTÒRIA DEL POBLE	23
CINEMA	24
HERALDICA	25
DEPORTS: FUTBOL	26-27
CUINA	28
PASSATEMPS	29

'REVISTA'

"SANTA EUGÈNIA"

Nº 20.30 d'OCTUBRE DE 1986.PUBLICACIÓ BIMENSUAL

REVISTA LOCAL PER LA DIVULGACIÓ I LA CULTURA

DEPÓSIT LEGAL PM 625 / 1983

EDITAT I IMPRÈS A LA PARRÒQUIA DE SANTA EUGÈNIA(MALLORCA)

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:C/J.ANT.12. 07142.SATA EUGÈNIA

EQUIP DE REDACCIÓ: NadalTrías Orell,Bernat Sureda Canyelles, M^a Antònia Parets Amengual, Pep Mulet Canals, Antònia Campaner Mulet, Miquel Coll Isern, Juana M^a Jaume Rigo, Margalida i M^a Magdalena Llabrés Serra, i Xisco Grau, amb la col.laboració d'altres persones per a la confecció manual de la revista a multicopista.

EQUIP DE DISTRIBUCIÓ: Catalina Miralles, Crespi, Maria Pilar Bascuñana Coll i Catí Rosa-Canyelles Mariano.





CARTA CRISTIANA

Nº 20

ALS CRISTIANS I PERSONES
DE BONA VOLUNTAT
DE SANTA EUGENIA

Apreciats amics:

A diverses revistes, (i a vegades als diaris) he vist tractar-se el tema de les "sectes" religioses que de cada dia estan més de moda, i a totes en comú se les fa la mateixa acusació: el "rentat de cervell".

Per altre costat es poden sentir actualment en contra de l'Església semblants acusacions, sobretot de persones que tenen entre els 25 i els 45-50 anys d'etat, que reberen (-diuen-) un fort impacte d'acumulació de pràctiques religioses i una influència molt marcada dels conceptes de llavors de infern, de pecat, de por a la condemna-ció.

No hi ha cap dubte que d'una forma més o manco intensa, l'Església va fer una mentalització determinada segons els motllos de llavors creguts els millors. No hi ha cap dubte de que l'Església se predicà a sí mateixa i a favor de la seva fe.

Però tampoc no hi ha cap dubte de que l'Església, en general, -entre altres coses- va edificar escoles en els llocs més pobres i petits on no n'hi havia. És vera que també té alguns col·legis de gent rica, però que no son lo més significatiu de d'Església. És bo d'entendre que l'Església no ho ha fet tot bé; no hem de judicar l'actuació de fa més de quaranta anys, amb els criteris actuals; però, d'admetre que l'Església no ho ha fet tot bé, a carregar-s'ho tot, hi ha molta diferència. Avui "vesteix" parlar malament de l'Església.

I l'Església no en demana cap reconeixement de tot això; simplement, respecte: i a vegades, ni això exigeix.

La intenció d'aquesta carta era fer una altra afirmació: L'Església ha tengut part en la mentalització, però no ha intentat fer cap "rentat de cervell", com el que exposam. Ara bé: sí, que l'Església, a cada moment en la seva forma, ha predicat -predica- un Evangeli que (molt per damunt de tot lo que pugui suposar la seva influència com Església), és un canvi (voluntari) de mentalitat molt gran, respecte al servici, a l'amor als amics i enemics, l'apreciació desinteressada de les riqueses, etc.etc. És un vertader canvi de mentalitat, que no és inventat per l'Església, sino pel mateix Jesucrist, que va morir condemnat com un impostor, precisament per aquest canvi de mentalitat que proposava.

Sí; l'Església, -millor dit-, Jesucrist, proposa un canvi de mentalitat respecte de la seva visió de la vida i el món que mos enrevolta. Ell diu: "Si vols esser..."

No ho exigeix, ni imposa; simplement proposa.

Molt afectuosament vos saluda,

Nadal Trias Orell.

OCTUBRE: MES DE LES MISSIONS.

DOMUND 1986

Des de fa cins anys, cada mes mor assassinat un missioner per raó de ser constructor de la pau a Angola, Moçambic, Líban, Filipines, Paraguay...

A Tailandia, enmig de 300.000 refugiats cambodjans, només hi ha un missioner espanyol, el jesuïte P.Enric Figaredo...

Cada any la comunitat eclesial dels catòlics creix en més de 15.000.000 de membres. Dels 4.673.656.000 homes que hi ha en el món, 1.385.592.000 es confessen deixebles de Crist, Príncep de la pau.

Els missioners han creat i sostenen 48.000 escoles, 2180 hospitals, 6.418 dispensaris, 2.500 orfanotrofis, 6.321 leproseries i 10.000 guarderies infantils.

Les Obres Missionals Pontifícies de tot el món recolliren l'any 1.985 la quantitat de 123.000.000 de dòllars.

Si es duplicava i, fins i tot, si es triplicava l'ajuda dels catòlics a les Missions, encara resultaria insuficient per totes les urgències i necessitats; ho acaba de dir el Cardenal Tomko, màxim responsable de la direcció romana de tota l'activitat missionera.

La contribució de la Parròquia de Santa Eugènia el dia del Domund de 1986, ha estat de 30.733 ₧.

NOTES HISTORIQUESPARROQUIA DE SANTA EUGÈNIA L'ANY 1.928

Notes preses del BOLETIN OFICIAL ECLESIASTICO DEL OBISPADO DE MALLORCA, n^os 1 i 2, corresponents als mesos de gener i febrer de l'any 1.928.

PARROQUIA DE SANTA EUGENIA.

Cases, 308; Animes: 1.380.- A 21 kms de la Capital. Ferrocarril i auto. Correus. Darrera missa festiva, a les deu del matí.

CLERO

RECTOR: Rvnt.D.Mateu Coll Rubí (1.913)
 VICARI: Rvnt.D. Rafel Santandreu Rigo, (1.918)
 Cofradia de la Puríssima.- 130 famílies.
 Cofradia del Rosari.- 150.
 Cofradia del Nom de Jesús.- 105.
 Mares Cristianes (1914)
 Filles de Maria.- 240
 'Rebañito' del N.J.- 80
 Visita Domiciliària.- 210 famílies.
 Sindicat Catòlic-Agrari (1914).- 90.
 Obreries.- 5

Església romana, de 30'50 mts.de llarg, 14'50 d'ample i 12 d'alt, amb nou capelles i dos portals.
 Casa Rectoral. Dues parcel·les de 40 i 50 mts², respectivament. Una parcel·la de terra devora l'església de 125 mts².

Nicolau Tous.-de "Ses Coves"

SOLIDARITAT, VIRTUT CRISTIANA?

Tothom parla de solidaritat. També s'intenta explicar l'amor al proïsme amb el nou mot. Però és això tan clar?

En el seu sentit actual, el mot va sorgir en els inicis del moviment obrer. Però no precisament amb la intenció de ser l'aplicació pràctica de l'amor al proïsme, sinó amb la de "substituir l'amor del cristianisme per la solidaritat humana", perquè aquesta, sense referència a Déu, salvava la llibertat que feia impossible el Déu capritxós del cristianisme, que exigeix negar-se i menysprear-se. El lloc d'aquest Déu l'ocuparia el Déu creador, vida immanent a la humanitat i vida que la uneix des de dedins.

Així s'expressava P. Leroux el 1840. Altres testimoniatges es podrien adduir sobre la solidaritat com lema i intent de deslligar-se dels programes del cristianisme. Però també a l'actualitat, i fins i tot de part cristiana, s'addueixen raons en contra de "diluir l'amor al proïsme en la buida solidaritat". De fet, solidaritat s'ha convertit en el bon mot per a cada ocasió, amb timbres progress. Ha pres una gamma de significació tan elàstica, que és bo per a cada ocasió, per quedar bé. Solidaritzar-se pareix voler dir simpatitzar amb la causa en qüestió, o amb la persona o situacions, però no la simpatia en el sentit etimològic de patiment amb, sinó en el seu més corrent i usual. La significació ha passat al nivell del sentiment, i el seu us al camp de les declaracions.

I què significa pròpiament "solidaritat"? Com a tal és un terme modern, però derivat d'una altra expressió més antiga, al parèixer del segle XVI: "in solidum", terme propi del llenguatge jurídic, amb el qual es designava la situació jurídica per la qual els deutors es feien conjuntament responsables del deute total; responien del deute de manera "solidària", és a dir: cada ú per a tots i tots per a cada ú. Pagar solidàriament podia significar que el que tenia havia de pagar la suma

total del deute, el de tots, que en el deute s'havien unit com una sola peça.

Me pareix que aquest significat té poc a veure amb el sentimental i de declaracions que tantes vegades se li dóna. I me pareix que les aproximacions amb l'amor al proïsme, tal com Jesús anuncià i visqué, són molt fàcils i riques. Aquestes aproximacions van des de la superació de la reciprocitat o llei de la gratificació equivalent i de la justícia del cadascú lo seu, o dit en positiu, des del principi de la gratuïtat, fins al fet que ell és precisament el qui ha pagat solidàriament amb la pròpia vida l'alliberament dels germans. I el mateix concepte de Déu que Jesús ens revela segurament s'hi troba molt més aprop que no el que Leroux volia fer desaparèixer. Precisament pagant solidàriament amb la pròpia vida -perquè de la vida és que es tracta en aquest "deute" i no de coses- és que Déu ens allibera i revela qui és. No tenim aquí potser uns dels trets més característics del perfil del Déu Pare de Nostre Senyor Jesucrist?

Si això, tan present a l'evangeli, ho descobrim gràcies al moviment obrer, el que importa no és explicar-ho ni per la secularització ni per la recuperació, sinó prendre consciència que hi ha més tela que la que canam. Ens interessa obrir els ulls per veure les llavors del Verb presents en tota realitat.

Gabriel Amengual



Centre
d'Estudis Teològics
de Mallorca

EL ARTE DE AMAR

ERICH FROMM.

EDITORIAL "PAIDOS".BARCELONA 1979.

L'amor és un art o bé solament una sensació agradable que depèn de la sort de cada individu? Aquesta és la pregunta que ens formula l'autor en començar aquest llibre per demostrar-nos que l'amor és veritablement un art, un sentiment que requereix coneixement i esforç.

La concepció occidental de l'amor ha variat segons les èpoques. La moderna fase capitalista ha sotmès l'home a unes formes concretes d'alienació que el condicionen extraordinàriament en la seva capacitat d'estimar. Des del punt de vista del psicoanàlisi cultural, Erich Fromm analitza les concepcions avui vigents sobre l'amor i nos ne mostra les perspectives dins la societat actual. (N'hi ha també una edició en català, de "Edicions 62", Barcelona 1978.)

TERRES DE L'EBRE

SEBASTIÀ JUAN ARBÓ.

EDICIONS 62+LA CAIXA".BARCELONA 1980.

Sebastià Juan Arbó (Sant Carles de la Ràpita 1902) és un dels novel·listes més importants de la seva generació, un novel·lista nat. I de fet, les obres d'Arbó produïren un fort impacte per la força tràgica dels temes tractats i per l'ambició totalitzadora del seu narrador. Los novel·les més representatives i importants son les escrites en català i situades cronològicament abans de la guerra civil, amb excepció de "Tino Costa"(1947). Totes elles se centren en la Ribera i tenen com a protagonista a un personatge torturat de clara filiació Dostoievskiana: "L'inútil combat"(1931), "Terres de l'Ebre"(1932), "Notes d'un estudiant que va morir boig"(1933) i "Camins de nit"(1935).

"Terres de l'Ebre", possiblement la més reeixida, és la novel·la dels "humiliats i ofesos" de la societat, dels pagesos de la Ribera. Però és, també, la tragèdia de la soletat, una soletat que duu, finalment, a la destrucció de la persona humana. (Hi és a la Biblioteca Municipal).

ELS DESCENDENTS DELS JUEUS CONVERSOS DE MALLORCA

MIQUEL FORTEZA.

EDITORIAL MOLL.PALMA, 1970.

Miquel Forteza Pinya (1888-1969) és, com a poeta, un dels principals representants de la segona generació de l'Escola Mallorquina, entesa com el mestratge que havien iniciat Costa i Llobera, Joan Alcover i Miquel dels S.Oliver i que varen continuar Maria-Antònia Salvà, Miquel Ferrà, Llorenç Riber i Gabriel Alomar.

Tal vegada per la seva professió d'enginyer, la poesia de Miquel Forteza presenta aspectes peculiars que el situen dins una línia més moderna que la dels predecessors i coetanis. La seva obra poètica original apareix publicada en tres llibres: "Ressons"(1915), "L'Estela"(1919) i "L'íntim recer"(2ª ed.1946). S'ha distingit extraordinàriament com a traductor: "El corb" d'Edgard Poe(1935), "El cementeri marí" de Paul Valéry(1947, en col.laboració amb Gaziell), "Evangalina" de Longfellow(1947 en col.laboració amb Guillem Colom) i "Rosa dels Vents", de diversos autors(1960), entre els quals destaca "La presó de Reading" d'Oscar Wilde.

En els seus darrers anys sorprengué el públic amb el llibre històrico-vindicatiu "Els descendents dels jueus conversos de Mallorca", que provocà reaccions apassionades i molt diverses. (hi és a la Biblioteca Municipal).

BAPTISMES: 14-9-86. M^a Elena Llabrés Isern, filla de Tomeu i Catalina.
21-9-86. Mateu Cañellas Sureda, fill de Vicens i Rosa M^a.
!Enhorabona als nous batiats i als seus pares!

MATRIMONIS: 14-9-86. Stephan Schoeppe amb Paloma Ruiz-Mateos Rivero.
20-9-86. Miquel Romaguera Cabrer amb Martine Sastre.
!Enhorabona als nous esposos!

DEFUNCCIONS: 19 -9-86. Juana-Aina Arrom Pou (92 anys)
30-10-86. Ramón Parets Crespí (58 anys)
4 -11-86. Maria Oliver Rosselló (91 any)
!Descansau en la pau del Senyor!



CAIXA DE BALEARS "SA NOSTRA"



LA "CAIXA DE BALEARS" - "SA NOSTRA", I
ELS NOSTRES VOLUNTARIS SOCIS DE MANTENIMENT
CUBREIXEN L'ECONOMIA DE LA NOSTRA REVISTA
"SANTA EUGENIA"

Comunitat Autònoma
de les
Illes Balears
Conselleria de Cultura

LA REVISTA "SANTA EUGENIA" PERTENEIX
A L'ASSOCIACIÓ "PREMSA FORANA" DE
MALLORCA, I S'EDITA AMB EL SUPORT
DEL "GOVERN BALEAR".



Associació Premsa Forana
de Mallorca
C/ Princesa, 24. SANT JOAN

NOTICIARI

13-14 de setembre

L'Associació d'Antics Blavets de LLuc, una any més organitzà la Pujada a peu a Lluc de la Part Forana.

De Sta.Eugènia hi anaren un mínim de 73 persones:

Desde Sta.Eugènia fins a Lluc a peu, 13 persones

De Inca fins a Lluc a Peu, 47 persones

Les altres anaren i vengueren en autocar.

27-28 de setembre:

Patrocinat pel Consell Insular de Mallorca i organitzat per l'Escuderia Drach, de la qual n'és president des de fa poc en "Tolo Verd", tengué lloc el III Rallye del Pla, quedant com a primer classificat el conductor d'un R-5, Copa-Turbo, Nofre Alba. L'horari en que passaren per Sta.Eugènia va ser:

dia 28: a les 18'30 hora baixa

a les 19'35 "

dia 28: a les 2'05 de la matinada, i

a les 3'30 "

3 d'octubre:

En el Centre Catòlic es va fer una reunió per part de la Directiva del C.D.F.Santa Eugènia on estaven convocats els pares, i els fills d'etat de 8 a 12 anys, per oferir-los la formació futbolística en una escola de futbol, de la qual en seria el professor-monitor l'actual entrenador "Parera" de l'equip de Regional. Dos dies per setmana es donarien classes tècniques i pràctiques al pati de les escoles. Seria una escola de futbol promoguda i manteguda pel C.D.F.Sta.Eugènia.

10 d'octubre:

Tal com es va proposar a la darrera reunió mantenguda entre el President del Consell Insular de Mallorca Jeroni Albertí i la Premsa Forana, el Centre Coordinador de Biblioteques depenent del C.I.M. i que engloba 36 Biblioteques se suscriurà a totes les Revistes de la Part Forana.

11 d'octubre:

L'Associació de la Tercera Edat va realitzar una excursió en que visitaren Lluc passant per Pollença; passaren també per Alcúdia, i al final visitaren el "Foro de Mallorca". Eren unes 75 persones.

18 d'octubre:

A Ciutat es va celebrar com en anys passats la Festa de la Beata on l'Escola de Ball i Dança de Sta.Eugènia hi participar. Hi presentaren dues someretes, les quals portaven a damunt una parella de pagesets; els acompanyaven els xirimiers, i un conjunt de 45 persones vestits de pagès.

18 d'octubre:

Quan ja fa tres anys que va sortir sa llei de "no matar porc a les carniceries per motius de sanitat", tornà ser notícia al poble, maldament fés tres anys que ja no se matava aquí, sino que s'anava a cercar sa carn al "matadero". Es tractaria segurament de matances a domicilis-privats.

Diversos robatoris:

A Santa Eugènia hi ha hagut un temporada de diversos robatoris i atracaments. Els primers varen esser a dues cases, encara no se'n dugueren el "botín" molt gros; altres varen esser un cotxe, i una moto que trobaren més tard cremada devora el cementeri de Sta.Maria; el darrer va ser un atrac al Pub s'Estació, i se'n dugueren els dobbers que hi havia a sa caixa, i els d'una màquina recreativa.

28 d'octubre:

També a la Parròquia de Sta.Eugènia es va celebrar, amb un minut de silenci en el moment central de totes les misses, amb solidaritat amb el Papa i els dirigents de la majoria de religions del món que s'havien reunit a Asís(Itàlia), per pregar junts el dia 27-X-86 per la pau del món.

També és notícia que en capellà taujà Mn.Gabriel Amengual "Torretes" participà com a teòleg en la reunió de diàleg Bisbes-Teòlegs que ja s'ha fet costum cada any a Espanya. El tema d'enguany és "El Laic". L'aportació decissiva a la ponència presentada a l'Assamblea Diocessa-86 pot tenir a veure amb la convidada des de Madrid. Precisament el tema de la seva ponència era: "Presència activa dels seglars dins l'Església i societat mallorquines".



CORRECCIÓ DE BARBARISMES

referents a: **JOCS**
I
ESPORTS



Barbarisme	Forma correcta
-------------------	-----------------------

AJEDRES	escacs
AMATEUR	aficionat
BALONCESTO	bàsquet
BALONMANO	handbol
BOXEO	boxa
BRISCA	escambri
CAMPEON	campió
DARDO	dard
DEPORT	esport
GIMNASIA	gimnàstica
JINETE	cavaller
VETERANO	veterà



CONSELL INSULAR DE MALLORCA

Vegeu també pag.18





Comunitat Autònoma
de les Illes Balears
Conselleria de Cultura

CANÇONS I GLOSES DE SA VERMADA



Associació Premsa Forana
de Mallorca

Sa Vermada és una les activitats pageses més arrelades en aquesta vila del Raiguer que és Santa Maria del Camí. Sa Vermada no és sols una feina, era tot un esdeveniment que sense cap dubte capgirava el poble; per Sant Mateu ja començava aquella allau d'anades i vengudes de carros ben atapits de portadores reblides de réms, i al cap al tard diari de cada jornal voltes pel poble dels tais de vermadores cantant i glosant.-(1)

Cada vinater dela vila, que era el propietari d'un conjunt de quaterades de vinya, per Sant Mateu aproximadament llogava un bon tai de vermadores (dones casades, velles i fadrines), que durant unes tres setmanes vermaven per a ell. Quan vermaven aquest grup de dones pageses cantaven cançons que havien après de les seves padrines o mares en vermades anteriors. Solien esser cançons populars i tradicionals, o també cançons glosades d'un picat ben lluent.

Quan havia acabat la tasca diària, ja posta de sol, el carreter anava a cercar el tai i el potava a la vila, però abans d'anar cada vermadora a ca seva, -feia cada tai- un parell de voltes pels carrers més importants del poble. Aquestes voltes eren ben animades i vitenques, a cada carro hi havia una bona somada de dones, que durant la volta cantaven i reien de granat. Cantaven cançons i gloses amb una tonada del vermar, recollida per Josep Capó Juan(2), cançons tradicionals i codolades. Però sense cap dubte el plat fort i esperat eren les glosades cantades sobre els quefers del vermar, una xafarderia que havien sentit, un darrer esdeveniment succeït, i les

de picat que a voltes evidenciaven algú o feien envermellir de bon de veres a una fadrinanga. Mentres feien la volta li enflocaven una glosa ben picant, els fadrins granats també rebien. També feien gloses quan passaven per davant un forn, taverna o carrer important.

Aquestes cançons i gloses se solien cantar en grup, emperò si el carreter tenia bona veu i sabia agafar tonada, cantava a duo amb la vermadora que cantava millor. Tot seguit teniu una mostra d'aquestes gloses recollides per Josep Capó: (3)

*Venim sí de sa vermada
per això tenim pocs jocs
és réms són petits i pocs
i prou calor que hem passada:*

*Presumida, presumida
per què presumeixes tant?
Mira que ses presumides,
solen quedar en plant.*

*Ses al.lotes d'Ets Hostals
bravegen que son garrides,
i n'hi ha d'alacantines,
bordissots i paretjals.*

*Ara m'ho acaben de dir,
sempre m'ho havia pensat,
qualque treball deus tenir
tan vell i no t'has casat.*

*A l'infern hi ha cadenes,
per los pobres moliners;
també n'hi ha pels forners
que roben a ses vuitanes.*

*Es fadrins de Sa Vileta
tenen es ventre ronyós,
d'ençà que menjaren un moix
pensant que era una llebreta.*

A Santa Maria hi ha
canamunts i canavalls,
quan a la Vila fan balls
sa gent d'Ets Hostals no hi va.

Ses Al.lotes d'es Carrer Nou
son més lletges que el el dimoni
Jesús Sant Antoni!
quines banyes té aquell bou.

Jo l'he cercat tavernera
per ses copes que em pot donar
però en haver-me de casar
tornaré a s'amor primera.

Ses madones de sa Plaça
no saben cuinar llegum
en cuinar fava parada
hi posen s'oli d'es llum.

En entrar a Santa Maria
preguntau què hi ha de nou.
En es carrer de Masnou
han posat carnisseria:
de sa mare i de sa fia
i son pare n'han fet brou,
perquè movien renou
allà on no n'hi havia.

L'últim dia de la vermada, cada
tai engalanava el carro amb un bell-
veure ben gros adornat amb cintes
de molts de colors, i així aquest
dia el carreter traguava rem ben
plantós. Acabada la tasca, i de torna-
da a la vila, feien més voltes que
els altres dies, cantant i glosant
de granat fins que tenien forces.
Després, al vespre, el vinater con-
vidava a sopar el tai a ca seva i acaba-
va en festa i sarau: ball de bot
per llarg.

Aquest costum últim desaparegué
durant la Guerra Civil i la dura
postguerra. Malgrat tot continuaren
les voltes diàries en carro pel poble
cantant i glosant fins ben entrats
els anys 60, en els quals el progrés
tècnic: tractadors, màquines de capolar
rem, fuita de joves del camp, boom
del turisme, etc. va fer que any rera
any es cantàs menys, fins que no
quedà cap carro traguant: ja no
es cantà més.(5)

Hi ha altres gloses recollides
per Joan Ramis Aguiló (6) i publicades
a la revista "Coanegra" en números
passats; cal assenyalar que la tonada
recollida era cantada per l'Agrupació
Salero típic de Fontanella de Santa
Maria del Camí els anys 40 i 50,
i no coincideix exactament amb la
de Josep Capó.



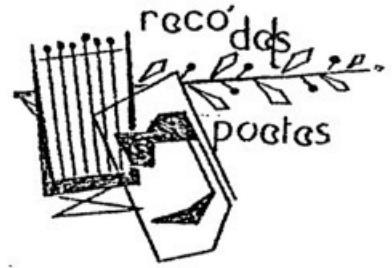
Les gloses de vermar ara son lletra
i tonada impresa, el progrés i la
crisi del camp acabaren amb una tradi-
ció ben popular i ben viva dins el
cor dels santamariers.

Bernat Calafat

NOTES

- (1) Calafat, B. Els nostres vinaters 'Coanegra'
2 (Novembre 81) pàgina 2.
- (2) Capó, J. Santa Maria del Camí dins Mascaró
Passarius, J. "Corpus de Toponímia de Mallor-
ca" tom III, Mallorca 1962, pag. 1432.
- (3) Capó, J. "Op.Cit." pag. 1482-1483.
- (4) Grau, V. "Entrevista amb Madó Magdalena Cerda-
na" 'Coanegra' 2 (Nov. 81), pag. 12.
- (5) Capó, J. "La Vila de Sta. M^a del Camí" Vol
II, Mallorca, 1985, pag. 279.
- (6) Ramis, J. "Breu referència a "sa tonada d'es
vermar de Santa Maria" Coanegra 23 (octubre
1985), pag. 14.

NOTA DE LA REDACCIÓ DE "Sta. Eugènia".-
Sens dubte hagués estat més agradós
als nostres lectors, que el tema
de la vermada que avui hem duit a
les nostres planes, hagués estat
un poc més 'tauja'. Pensam que més
de dos homes i dones han participat
en aquestes vermades del poble veí
i han viscut aquestes cançons; i
per altra part, aquest era un treball
comú a les revistes de la Premsa
Forana.



B E S A D A

Dels vius llavis tendres
surt l'amor febril
com les fines cèndres
del vermell caliu.

Un foc interior
mai sentit abans
desperta l'amor
entre els dos amants.

Els brassos potents
rodejen els còs,
per uns breus moments
tot pareix més gros.

Passió ilimitada,
somni insospitat,
quan una vegada
l'amor s'ha topat.

Mirada innocent,
còs extassiat,
força impotent,
seny abandonat.

Com el qui està immers
a dins l'oració,
aquí també es perd
del temps, la noció.

Locura exaltada,
frenètic encís.
Amb dolça besada
tot queda submís.

Tià Coll
&&&&&&&

A M B
EN "TÒFOL"
DE CA "ETS AGUSTINS"

EN TÒFOL BIBILONI HA ESTAT MÉS DE 50 ANYS EN CELLER DES FRARES AGUSTINS DE BINISSALEM. ÉS UN BON ENTÈS EN SO VÍ, MOLTS DE TAUJANS EL CONEIXEN D'HAVER-LI DUIT VEREMA MOLTS D'ANYS. VA NEIXER L'ANY 1917 A ALGAIDA, DE PETIT VA MORIR SON PARE I ALESHORES EREN TEMPS DÍFICILS I SA MARE EL VA DUR A CAS AGUSTINS DE BINISSALEM QUAN NOMÉS TENIA 9 ANYS.

ARA FA UN PARELL D'ANYS QUE S'HA RETIRAT, PERÒ DE VI EN SAP UN BON RAIG I TAMBÉ DE LA HISTORIA DE BINISSALEM I DE SA NOSTRA COMARCA VINATERA.

CONTAU-MOS UN POC SA VOSTRA VIDA
D'AT.LOT A CAS AGUNSTINS ?

Anavem a vermar, llavors vermavem dos mesos, hi havia molta vinya a Mallorca. Duiem verema de Manacor, Porreres... amb un tren especial de 7 ò 8 vagona que descarragava a Binissalem. Ets frares tenien un carro de quatre rodes, noltros li deiem un "arrastre", l'havien duit després de sa "guerra europea" i hei cabien 2 Tm. Amb aquest carro també duiem es vi cap a Palma, hi cabien quatre bocois, l'emprarem fins que hi va haver camions.

En eses celler erem uns tretze o catorce at.lots i també hi havia de 15 a 20 homes llogats.

Feiem molt de vi ,ompliem es nostro celler, es de Can Gelabert, Can Marquet i un any omplirem es de Can Seda Negra (casa d'En Llorenç Moyà). Aquest vi tenia molt poc grau, de 7 a 8 graus i qualque any 9 graus. Però teniem una caldera de vapor i l'ompliem fins a 2000 litres. Concentrava es vi i a cada cupada hi possavem 3 ò 4 calderades, Això feiaque poguessim aumentar un grau.

QUINES CASTES DE VI FEIEU?

Feiem vi de missa, amb aquest mateix sistema. Se feia de 20 graus, més o menys , és lo que per ses cases anomenen "vi blanc".

Lo essencial des vi de Missa és que hagi fermentat, lo que si el fan, per exemple, de 20 graus, s'alcohol mata es ferments i queda 3 ò 4 graus de dolç, i per això és dolç. Avui en dia ses cases que fan vi de missa en fan de dolç

i de sec, però un temps que deien missa primera, i no podien menjar res des de les 12 de sa nit abans, un vi molt sec, rebull en dijú i per això feiem aquest vi dolcet. També feiem molta mistela, hi posavem un bocoi o dos d'esperit. Treiem es most sense fermentar, i hi tiravem un 18 % d'esperit i es most quedava apagat.

Llavors si voliem fer moscatell, hi posavem una part de rém moscatell, que ja començava a haver-n'hi. Un temps s'emprava molt es vi de missa pels malalts; noltros per exemple, me'n record que en serviem a ses Monjes de Sineu aprop de 100 lts., i s'altre el repartiem per els malalts. Es rector de Sant Joan també se'n duia uns 1000 litres. A Mallorca serviem la majoria de Convents i Esglésies.

També feiem molt de "clarete", ara li diuen rosat que no és exactament lo mateix.

Es vi rosat és aquell que desprèn es rém així com el capolen, i es "clarete", el treiem l'endemà d'haver-lo posat dins el cup.

Noltros teniem unes màquines que així com capolaven ja en podien treure un 15 ò un 20 % i ja anava dins una altra aixeta, passava per uns coladors, i així deiem es "rosat".

Es "clarete" anava dins es cup i el treiem prest, es cap d'un dia o dos, perque noltros ompliem es cup de 50.000 kgs. per dia i així podiem treure de 8 mil a 10 mil litres de "clarete", i també feia lloc.

Ara bé, lo que sol passar si treuen massa "clarete" o "rosat", dins es cup hi queda massa pasta, més

pinyol, més clovella, i es vi negre és molt més comú, més poc agradable. Avui en dia hi ha mètodes per afinar aquest vins, però de totes maneres un vi natural, sense treurer-li es rosat, ni es "clarete" és molt més bò. Però avui es mercat demana molt de "rosat" i "clarete", i no queda més remei que fer-ho.

TAMBÉ FEIEU VI BLANC?

Alguns anys hem fet vi blanc de calops blancs. A Binissalem hi havia aprop de 100 Ha. de calop. Ets anys de pluja, deiem que s'amarrava, se rompia sa pell i ja no el podien dur a sa plaça i aleshores feiem vi blanc, perquè si no es calopers ho perdien tot. Sortia un vi d'uns 11 graus, molt finet i era bastant bò. Avui en dia aquestes vinyes de calop han desaparegut, han duit aquest rêm foraster, tan guapo, com es "cardinale", i es "calop vermell".

DES DE QUAN ES FA VI A BINASSALEM?

A principis del segle XIX, hi havia uns 30 cellers i a cada un hi havia de 25 a 30 botes congrenyades. Ja n'hi havia hagut sempre, però en aquells moments hi havia molta d'exportació cap a França. Aquests propietaris tenien cellers grans, no només a Binassalem, sino per Inca, Sineu i tota sa part sud des poble era vinya. Quan jo era atlot hi havia uns 10 cellers que feien vi, Can Ximarro, Sa Cabana, Can Miquel Fumat, Can Garrover, Can Beltràn...

SES CASTES DE REM SON SES MATEIXES D'ABANS, O HAN ANAT CANVIANT?

Ses castes han canviat. Abans de sa filotxera tot era "gargollassa", i era de peu mallorquí. En lloc de sembrar un "maiol" (bord), sembravem una sarment. Aquesta era una bona casta, feia molt de grau, però tenia sa floració que quedava de vegades molt clara. Després vengué es peu americà, amb diferents castes. A principis de segle hi havia: es "censor", "monastrell", "galmete", i ara no en queda res de tot això. Avui se posa "manto negro", i "tempranito", aquesta casta per aquí, es molt propensa a sa cendrada,

això és un inconvenient.

Es "manto negro" és una bona casta, perquè fa bon grau i fa quantitat, però és un rêm que té poc color, sobretot quan se vinya és jove.

Jo crec que per fer un bon vi, lo ideal seria una mescla; es "censor" era és millor rêm que hi ha hagut a Mallorca: feia un vi molt suau. Hi havia vinyes totes de "censor" com ara "manto negro", però retia poc, sobretot quan sa vinya era vella i no era rentable.

També durant quinze o vint anys hi ha hagut es "gallet", feia molts de quilos, però feia poc grau. A lo primer pesaven a tant es quilo sense mirar es grau i sa gent sembrava sa casta que retia més en quilos.

En canvi avui en dia, lo essencial és que faci grau, lo ideal són 12 ó 13 graus.

Fa 30 o 40 anys se venia facilment un vi de poc grau, però ara sa gent, en general, està més educada i ha seleccionat, s'estimen més comprar una botella que valgui 100 pessetes que un vi de 50 i que no sigui bò.

Aquí tenim es clima que fa que sigui més mal de conservar un vi de poc grau. A ses zones fredes d'Europa, es vi se conserva més facilment encara que només faci 9 graus. En canvi a Mallorca en s'estiu mos posam fins a 35 ó 40 graus de temperatura i es vi si no és bò se descompon.

PER QUE AQUI ARA HA DESAPARESCUT TANT VINYA?

Perquè no és rentable, sa vinya necessita molta mà d'obra i jornals d'especialista, ara no tothom sab podar, no en queden ni mitja dotzena d'homes a un poble que sàpiguen esporgar.

Fins i tot s'elaboració, n'hi ha que pensen que és una cosa d'alquímia, i no és res de tot això.

Lo principal per fer un bon vi son uns bon réms, després sa neteja, i ses ajudes tècniques que hi ha avui en dia.

Ara hi ha molts de medis, aquestes cooperatives modernes de "la Mancha", ja fan sa fermentació controlada. Aquí a Mallorca de vegades se fermenta fins a 40 graus i això és un desastre. Si un controla sa fermentació a 30 ó 32 graus té un o mig grau més d'alcohol,

que si es perd amb una fermentació tumultuosa.

També tenen medis per conservar es vi, que és molt difícil, sobretot quan s'ençata un depòsit ple de vi, empren es gas inerte, completament estèril i no té perill de res. En canvi aquí hem de cremar molt de sofre i amb un descuit ja el trobes "picat".

Per fer tot això se necessiten unes instal·lacions que son caríssimes.

VOS PAREIX UNA COSA RENTABLE FER UNA COOPERATIVA PER AQUÍ?

Sí que podria ser, però aquí a Mallorca en tenen mala experiència de ses cooperatives.

Per fer una cooperativa hi ha d'haver personal preparat i es procés de comercialització també és molt important.

No es rentable, per exemple, vendre en gros a un altre comerciant.

Hi ha d'haver una marca, una qualitat i una quantitat més o manco estable. Però lo que sempre sol fallar és s'element humà.

Per es "Vinyet" sí que podria tenir èxit una cooperativa, perquè es vi és de bona qualitat. Si un parell de socis poguessin fer un cupatge de 150 mil kgs. i poder treure 50 ò 60 mil litres cada anys, fent una marca de bona qualitat, seria rentable.

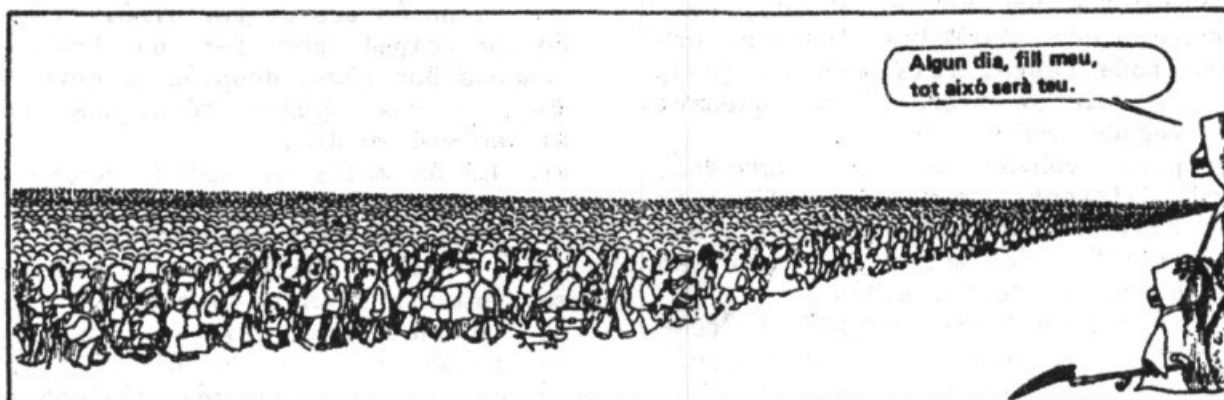
Ara aquí a Espanya tenim aquest anomenat "Vega Sicilia" que es fa a Valladolid, és de molt bona qualitat, cada botella val més de mil duros, però son fets amb molt de cuidado, i es clar que son rentables.

Repetesc, lo principal per fer un projecte així és s'element humà.

M^a Antònia.



REVISTA LOCAL PER A LA DIVULGACIO I LA CULTURA



 CURIOSITATS HISTÒRIQUES

El passat any 1984, el nostre bon amic i historiador D. Josep Segura Salado, publicà un llibre titulat "LOS EXPLORADORES DE SOLLER"-(Boy-Scouts)1913-1923; a la plana 31 relata una expedició en que els dits "exploradors sollerics", tenen per meta Sencelles i Santa Eugènia. Diu així:

UNA EXPEDICION AL LLANO.- El dos de abril, martes iniciaron una marcha de tres dias con el objeto de visitar los pueblos de Sancellas i Santa Eugènia. A las cuatro de la madrugada ya lo tenían todo preparado y el borriquillo cargado con las provisiones

Media hora después, con la bandera al frente seguida por las cornetas y tambores dirigidos por el nuevo sargento de exploradores, Gabriel Huguet, se ponen en marcha marcando el paso. Subiendo al Coll, se pararon en Ca'n Topa, pasan por el Bosc d'Honor y meriendan al llegar a Orient. A las 12 llegan a Solleric y almuerzan.

Continuan el camino hacia Binissalem a las 14, y al llegar a esta villa les reciben sus hermanos escoltas; la sección de telegrafistas desde los altos de un edificio comunica su próxima llegada a Sencelles.

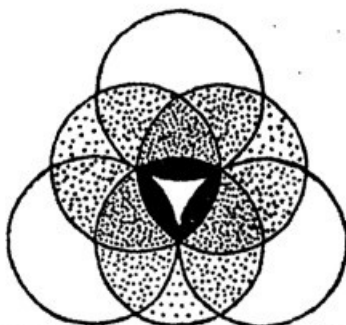
A la entrada de ese pueblo les recibe su Presidente, acompañado de los señores Vargas Trulla y Bartomeu Llabrés; estaba también una gran multitud y las autoridades locales. Rinden honores a la bandera y meriendan.

Al día siguiente les despiertan los chicos del pueblo, pues en esa villa es costumbre que por esos días y hasta el Domingo del Angel lleven cada uno un cencerro al cuello. Se visita la tumba de "Sa Tia Xeroia", y la granja agrícola de Martín Maiol, donde les llama la atención una pareja de avestruces.

Después del almuerzo salen por la carretera de Santa Margarita descansando en Biniali y aprovechando para visitar el pozo donde, según se dice, fue arrojada paja que reapareció en Sa Font de s'Olla (Sòller).

Al llegar a SANTA EUGENIA les recibe el vicario D. Rafael Santandreu, que convierte su casa en cuartel; ya era de noche cuando visitan las cuevas prehistòricas en compañía del Sacerdote. Regresaron a la villa i el alcalde Antonio Bibiloni, les paga el café.

Al día siguiente abandonaron la población muy de mañana camino de Santa Maria. Cuando llegan a la iglesia parroquial y a la casa Consistorial a fin de que el alcalde les firme el carnet de ruta. Siguieron camino hacia Buñola, terminando la excursión en el patio del Fomento de Sòller, habiendo caminado unos ochenta kilómetros. Era el año 1918.



Recopilat per:
Nicolau Tous
Ses Coves.

DEU ANYS DE CURSOS MUSICALS

Enguany s'acompleix el desè aniversari d'ençà que s'iniciaren els Cursos de Direcció Coral i Pedagogia Musical. Aquesta commemoració s'ajunta a altres que també es celebren en el nostre àmbit: la desena Setmana de Música de Felanitx, els vint-i-cinc anys del Festival de Pollença, el trentè aniversari de l'establiment de les JJ.MM. a Ciutat, els vint anys tant de la Capella Mallorquina com dels Nins Cantaires de Sant Francesc i, encara, la desena Setmana dels Orgues de Mallorca. També és un any prolífic en celebracions personals: als nostres Antoni Sanxo, Joaquim Sanxo, Andreu Parera i Miquel Capllonch hem d'unir els noms de: Respighi, Mahler, Liszt, Weber, Delibes, Kuhlau, Caldara, Pergolesi, Porpora, Marcello, Victoria, Gabrielli, Peri i Philippe de Vitry, per citar els més coneguts.

Està ben clar que aquest també podria haver tengut l'anomenament explícit d'"Any Europeu de la Música" si no fos que entre el gloriós tripe centenari de l'any passat hi sobresortia la figua cabdal de Joan Sebastià Bach.

cetrem-nos, però, en el cas d'ara: Els Cursos. Vull repetir les paraules que diu el Poeta:

"No és pobra, ni petita, la campana, quan té ressonàncies..."

I aquesta campana en té, de ressonàncies. Amb la d'enguany seran deu les batallonades que haurà escampat pel món i el seu ressò l'hem de cercar no únicament en els actes que es duen a terme a la Porciúncula de S'Arenal, no únicament dins les classes estivals sota la sufocant calor. El fruit efectiu d'aquestes anys i d'aquesta feina el trobarem escampat arreu de Mallorca: el trobarem en els nombrosos cors formats arran d'aquests cursos, en la preparació assolida per molts dels seus directores, en la tècnica aportada als seus cantaires, en la renovació constant que s'ha fet del repertori coral, en la tasca que han pogut desenvolupar multitud de mestres dins la seva escola... No, no és petita la campana... el poeta no ho escriví de bades.

I encara hem d'afegir dues realitzacions més estables i de superior infraestructura: el sorgiment, arran d'aquests cursos, del moviment de corals infantils i la seva catalització en federació; i, finalment, la creació de l'Escola de Pedagogia Musical, que mantén ciu durant tot l'any l'espe-

rit dels ensenyaments impartits durant la setmana d'estiu.

Tenint en compte tots els elements exposats podreu abastar un poc millor fins on arriba la ressonància d'aquesta bona de campana. No s'ha equivocat, el poeta... són deu anys ben aprofitats!

Biel Massot i Muntaner

CORRECCIÓ DE BARBARISMES

referents a:
CAMP I PLATJA



Barbarisme	Forma correcta
ABONAR	adobar, femar
CENTENO	sègol
FIERA	fera
GANADER	ramader
GANADO	bestiar
ISLA	illa
MONTANYA	muntanya
PAJARO	aucell
PLAIA	platja
RED	xarxa, filat
SOMBRA	ombra
VERANEIG	estiuatge



CONSELL INSULAR DE MALLORCA

CONSELL INSULAR DE MALLORCACOMISSIÓ DE SANITATSERVEI D'INFORMACIÓ I PREVENCIÓ
DE L'ABÚS DE DROGUES

El servei d'Informació i Prevenció de l'Abús de Drogues té com a objectiu treballar per a la reducció de la demanda de les drogues, i l'organització d'aquest treball és fruit dels nostres estudis tant dels processos pels quals s'arriba a l'addicció de les drogues, com dels procediments i tècniques d'intervenció que tenen més probabilitat d'esser preventives.

¿Què és el que ofereix el Servei?

En primer lloc un servei d'informació. Per aquesta funció contem amb un ample fons bibliogràfic i documental, que s'amplia constantment, que està obert a la consulta de tothom i que ja ha rebut nombroses consultes, sobre tot d'estudiants de medicina i professionals. Dins aquesta funció, també atenem consultes d'orientació de pares, professors, professionals interessats, i inclús d'addictes. Finalment, col·laboram en les entitats públiques d'informació quan ens ho demanen.

En segon lloc, un servei de formació dirigit a pares, professors, joves, professionals i població en general. Per a cada grup d'aquests, la intervenció té uns objectius específics, però en darrer terme se tracta d'aconseguir que tots puguem assumir la part de responsabilitat que ens toca en el problema de la prevenció de les toxicomanies.

Pels pares, organitzam seminaris i conferències amb l'objectiu de donar informació, però també de facilitar la reflexió sobre les condicions que podrien afavorir un procés de dependència dels fills, i intentar movilitzar les associacions en una participació activa en l'educació dels fills. Per aquest curs ja tenim programades 30 intervencions en col·laboració amb el M.E.C., i altres contactades directament amb les APA de diferents centres escolars.

Pels professors i educadors, també organitzam cursets i seminaris amb la intenció de que puguin intervenir d'una forma preventiva en el seu contacte amb els joves. En aquests cursets s'aprèn a utilitzar el material didàctic que ha creat el nostre equip, o se planifiquen altres classes d'intervenció.

Amb els joves no intervenim directament, sino que procuram que siguin les persones de més prop d'ells les que actuïn, sempre contant amb l'assessorament i tota quanta ajuda (especialment de material didàctic) poguem oferir.

Per a la població en general se preparen algunes campanyes a iniciar més en avant.

¿Cóm està organitzant el treball del Servei?

El nostre Servei de moment està centralitzat a Palma, ocupant dependències de l'Hospital Psiquiàtric. Però realitzam gestions per tal de poder comarcalitzar el servei, en un intent d'acostar-lo al públic destinatari, no per substituir a les persones que hi treballen des de les distintes institucions, ja siguin educatives, sanitàries o de serveis socials, sinó per impulsar la reflexió sobre les dificultats que afavoreixen el consum abusiu de drogues, i per oferir els instruments teòrics de prevenció. Tot això, comptant amb la coordinació amb els Serveis d'Educació Sanitària del Consell, amb el Ministeri d'Educació, i amb els serveis dels Ajuntaments i de la Comunitat Autònoma relacionats amb el problema de les toxicomanies.-----

CRONIQUE S DE PREMSA FORANALa Fedra espanyola d'Emilio Hernández

Més personal que espectadors, més actors que obra i més director que autor.

Va passar de llampegada, com altres espectacles que passen per Palma, la FEDRA d'Emilio Hernández, i mos hi varem acostar per deixar-ne aquí constància i perquè el nom de Fedra ressona molt fort dins el món del teatre clàssic, dins el món de la tragèdia i dins el món de les readaptacions a ambients contemporanis.

Dissabte, dia quatre, vaig procurar arribar d'hora per allò de les coes, perquè un dissabte a les set... Agradable sorpresa. No n'hi havia de coes. Faltaven pocs minuts i semblava que t'estaven esperant...

Pocs minuts d'espera i sonen els altaveus: "senyores, senyors, us comuniquem que falten tres minuts per començar". Amb un instintiu moviment del cap vaig passar revista al pati de butaques. Això no m'agrada. Vaig continuar inspeccionant els balcons de les llotges i vaig sentir-me avergonyit. Seriem, amb bona mesura, com a vint i cinc persones... S'apagaren els llums i les potades del cavall sobre l'escenari encara fosc imposaren un silenci absolut, mentres seguia pensant, és possible que FEDRA amb actors coneguts per actuacions a TVE no hagi convocat més gent? No desanima això a tots als qui subvencionen aquests actes culturals? És que a Palma només s'umplen les sales de teatre i d'audicions les mitjanes selectes (diguem-ho així per quedar bé)?

Fent una mica de recompte vaig veure que per segur que hi havia més personal de la casa que espectadors.

De l'actuació i de l'obra per què dir-ne res, si quasi ningú la vegé?

Per deferència als organitzadors tal volta val la pena escriure dues retxes.

L'obra d'Emilio Hernández tracta el mite de Fedra amb un esquematisme tan radical que sembla d'enciclopèdia, vull dir que tracta el mite grec tan simplificat, tan resumit i tan condensat que serviria per fer un resum de l'argument per una enciclopèdia de divulgació. Això sí. El resum correcte. Però on queda la lírica que envolta la tragèdia i el mite? Qui recull aquelles exclamacions del cor grec, i els càntics i les reflexions? Per dir-ho d'una vegada l'autor d'aquesta Fedra espanyola ha descartat del seu text tot lo que no és el fil argumental i el fil de la tensió dramàtica, i s'ha quedat amb això que deim un correcte resum argumental per una enciclopèdia escolar.

Els actors hi posaren força, ganes d'interpretar i d'agradar. El text no les deixà lloc per demostrar altres qualitats interpretatives que les netament dramàtiques, descartant la tendresa, la lírica íntima, la ironia...

Trobàrem més pes en els actors que en el text mateix.

I d'una manera paral·lela resaltà més el treball de direcció que el de l'autor, encara que en aquest cas es tractàs de la mateixa persona.

El treball escènic bo, amb ganes d'arribar a l'espectador, amb ganes d'experimentar, amb ganes de novetat. Però el treball de direcció no salva una obra fluixa. Ni la inclusió del cavall, ni la lluita a cos nuu de n'Hipòlit amb el seu mestre aportaren lo que manca al text. No és que tenguí res en contra dels cavals ni dels cossos nuus, però quan l'escenificació no està en absolut justificada per la força dramàtica del text s'ha de dir així de clar.

La posta en escena està per damunt, i per moments independent, del text dramàtic.

Pocs espectadors, bons actors i un text massa simplificat amb una escenificació més efectista que adequada.

MOSTRA DE CULTURA ROSSELLONESA

A la Casa del Cultura del Govern Balear s'ha presentat aquests dies passats una Mostra de Cultura Rossellonesa. Aquesta mostra s'inclou dins l'intercanvi cultural que la Conselleria de Cultura manté amb institucions rosselloneses, especialment l'exportació de l'any passat al Chateau Reial de Colliure, organitzada per la Conselleria de Cultura.

Es sabut que el Rosselló formà durant molts anys confederació amb la resta de països catalans. Els seus lligams amb les illes són forts, des de l'època del Regne de Mallorca el qual, a més de les Illes comprenia també el Territori del Rosselló. Actualment, el Rosselló pertany al departament francès, així donç, la frontera política separa terres catalanes. Però això no és obstacle per a l'intercanvi cultural.

Dotze artistes antemporanis seran els representants de la cultura del nord de Catalunya: nou pintors i tres escultors. A més de mostres de ceràmica, cuina, goigs, etc. i, sobretot, els vins del Rosselló, destacant un moscatell especial: el mouscat de Ribesaltes. Roger Reynal és l'encarregat de l'exportació.

INFORMACIÓ AGRÍCOLACONSELL INSULAR DE MALLORCA. Comisió d'Agricultura.

La Comisió d'Agricultura acordà seguir envant amb la Campanya de Restauració de Molins, i a tal efecte ha destinat 4 milions de pessetes. Durant el present any s'han presentat 17 peticions de subvenció per la restauració d'altres tants molins.

Durant aquest any la Comisió d'Agricultura està dugent a terme una Campanya de subvenció per a l'adquisició de polpa de remolatxa destinada a l'aliment de les vaques. A tal fi s'ha destinat un presupost de 4 milions de pesetes, 2.588 ₧ per Tm., en concepte de subvenció.

La Campanya de polpa de remolatxa té com objectiu millorar la producció i la qualitat de la llet, i que els ramaders mallorquins puguin fer-ho en igualtat de condicions que el ramader peninsular.

El 10 que va d'any s'han tramitat 20 peticions de subvenció per adquirir la polpa de remolatxa.

També es duu a terme un campanya de carpes royals per a la neteja dels saferejos. S'han presentat 70 peticions que seran ateses, poguent-se recollir les carpes durant el mes de Novembre, si bé es notificarà als beneficiaris al seu moment.

La Comisió d'Agricultura acordà també concedir una subvenció per la instal·lació de 3 radiotelèfons per altres tants pesquers.



Nota del 10-X-86.

POLÍTICA I ECONOMIA AL SEGLE XIX

Ja hem parlat altres vegades en aquestes mateixes planes de la riquesa d'aconteixements històrics que podem observar al llarg del segle XIX.

Per ventura per a nosaltres -taujaans- un dels més importants és el nou sistema de govern que introduí la Constitució de 1.812 i, sobre tot, el punt que manava que tots els pobles de més de 1.000 habitants s'havien de constituir en municipis amb ajuntament propi. Aquest era un dels canvis continguts en el nou sistema de govern provincial que després, pels constants canvis entre governs lliberals i absolutistes, pareixia que no arribaríen a aplicar-se mai perquè el que un duia per envant l'altre ho feia per enrera.

De tota manera, algunes de les reformes sí que es consolidaren i així el nostre poble es pogué constituir com a municipi a 1.842, 30 anys després de la Constitució de Cadis. Però un dels aspectes que duïen un poc amagat totes aquestes reformes polítiques era el que podem anomenar contingut econòmic. Així, el nou sistema de govern provincial i municipal no servia només per dur a terme una reforma administrativa descentralitzant-la i millorant les seves tècniques de funcionament, sino que, a més, podia controlar molt millor els estats de comptes i les recaptacions de contribucions i arbitris.

El pagament de contribucions, i els impostos en general, fou font d'alguns problemes, així, a la Ciutat de Palma i alguns pobles, l'any 1.845 es produïren disturbis deguts al pagament del nou impost sobre la indústria i el comerç.

El punt en que estava la situació el podem veure analitzant l'acte municipal de l'Ajuntament de Santa Eugènia del dia 9 d'abril de 1.865; en ella es discuteix el pressupost municipal de l'any en curs i s'estableixen les següents partides:

"-Gastos 16.885 reales, 85 céntimos vellón.
-Ingresos naturales 690 reales de vellón. "

D'aquesta manera resultava un dèficit de 16.195 reals amb 84 cèntims. Per fer front a això l'Ajuntament aplicava una Reial Ordre de 30 de juliol de 1.839, segons la que es podien establir els següents recàrrecs ordinaris:

"el diez por ciento en la contribución territorial = 3221 Reales, 10 céntimos
el quince por ciento en la industrial = 146 reales vellón
el cuarenta y cinco por cien en las especies de consumo de la tarifa nº 1 = 2.921 reales, 69 céntimos.

El total resultava 6.288 reals amb 79 cèntims, de manera que quedava encara una quantitat descoberta de 9.907 reals i 5 cèntims.

Per solucionar això hi havia una altra ordre, de 13 de setembre de 1.839, que autoritzava establir els següents recàrrecs extraordinaris:

segueix a la pàgina següent: →

TEMPORADA DE FESTIVALS

Els mesos d'octubre i novembre són sempre temporada de festivals de cinema on se presenten les noves de la temporada, però per ventura cap any com enguany aquesta temporada havia tengut tanta importància.

Per una banda el Festival Internacional de San Sebastián ha assolit una categoria internacional que pareixia que havia perdut per sempre. Per altra part, tres han estat les pel·lícules espanyoles que han competit per guanyar la Conxa d'or del Festival: *EL VIAJE A NINGUNA PARTE* de Fernando Fernán Gómez, *27 HORAS* de Montxo Armendáriz i *LA MITAD DEL CIELO* de Manuel Gutiérrez Aragón, que va esser la guanyadora.

Per altra banda, la pel·lícula *WERTHER* de Pilar Miró, presentada al Festival de Venècia, ha estat el retorn i l'adéu d'aquesta realitzadora, ara directora general de TVE; anem per parts.

EL VIAJE A NINGUNA PARTE podem dir que és una pel·lícula homenatge als còmics i a la gent de la farandula en general de tota l'època de la posguerra, i a la seva feina de dur la poesia a tots els racons del país. El problema és que per ventura resulta una pel·lícula un poc massa sensible, duita a un existencialisme que pot fer confondre la farsa i la realitat. De totes maneres són molt suaus els diàlegs i perfecta la interpretació.

LA MITAD DEL CIELO es pot interpretar des d'un parell de punts

de vista; pot esser la història d'una dona, la d'una família i la d'una generació. La força de voluntat d'una dona, la presència de la seva família -sobretot la seva padrina- que li ajuda i aconsella, i el món en que es mouen en el que té tanta importància la posició social, els favoritismes i les traves per arribar.

Al marge de la genial interpretació, s'han de destacar el temps narratiu de la pel·lícula que fa participar l'espectador, la velocitat i la lentitud del film són en aquest cas gairebé tan protagonistes com els personatges.

WERTHER serà la darrera obra de Pilar Miró, per ventura per molt de temps i per ventura per desgràcia. És una d'aquestes pel·lícules que, al marge de la història que contenen, es fan veure només per la fotografia i la música que en aquest cas és la de l'òpera del mateix títol.

Es una adaptació molt lliure de la novella adaptada al segle XX. El millor és la transposició del món del XIX al XX. Ens fa veure i sentir les coses d'una manera més participativa, malgrat que poguem estar en desacord amb el desenllaç final, aspecte que solen deixar en l'aire les bones pel·lícules.


P.M.

(vé de pag. anterior). POLITICA I ECONOMIA AL SEGLE XIX

"el treinta por cien sobre el 10 en la contribución territorial que produjera reales vellón nueve mil seiscientos sesenta y tres con treinta céntimos, y el veinte y cinco por ciento sobre el quince en la industrial, calculado en reales vellón, doscientos cuarenta y tres con setenta y cinco céntimos."

La suma d'aquests recàrrecs extraordinaris són els 9.907 reals i 5 cèntims que faltaven; així el pressupost queda igualat però el pes d'aquest sistema impositiu sobre els contribuents, no és gens estrany que produís disturbis i aixecaments populars.

ESCUTS I LLINATGES



MULET: Fins a final del segle XIV, no es va començar a conèixer a Mallorca aquesta família, que ja en aquell temps es trobava arrelada a les viles d'Alaró i Muro. D'aquesta darrera vila era natural Berengari Mulet, que a l.343, com a representant de la mateixa vila va fer jurament al rei D. Pere IV d'Aragó. Igual jurament va fer Pere Mulet, com a Diputat per la vila d'Algaida.

Dionis Mulet. - Va esser un dels valents i esforçats capitans mallorquins, que a l.588 es prestar en les guerres contra Anglaterra.

D. Toni Josep Mulet.- A 1.707 va esser jurat d'aquesta ciutat i reg-
ne.

Son armes d'aquesta família un escut xapat horitzontalment. Part superior: en camp d'or dos caps de moro, coronats, del seu color natural. Part inferior: dues torres d'or en camp verd.



PUJOL: o "Podiolo", com llegim molt sovint a les es-
critures antiques.

Quan el rei D. Alons III d'Aragó va conquerir aquesta illa de D. Jaume II de Mallorca, totes les viles i la capital nombraren síndics per prestar-li sacrament i homenatge. Aquest jurament el varen fer Bernadí Pujol, com a diputat per la vila de Binisalem, lo mateix varen fer Bartomeu, Andreu i Pere Pujol, com a diputats o representants de la vila de Valldemossa.

Berenquer Pujol. - Va esser un dels cavallers de Mallorca que a l. 1343, juraren obediència i vassallatge al rei D. Pere IV d'Aragó.

Joan Pujol.- A 1.397, va esser jurat d'aquesta ciutat i regne.

La casa de Pujol d'Alcúdia va prestar grans servicis a la -
magestat del Emperador Carles V, i aquest monarca els va premiar un -
14 d'octubre de 1.525, condecorant-los amb privilegi perpètuu de fran-
quesa de drets municipals.

D. Nicolau Pujol i Sociés..- Regidor perpètuu de l'ajuntament de Palma.

D. Nicolau Pujol i Cànaves de Mossa..- Va entrar molt nin a servir a la Seva Magestat al exèrcit, essent subtninent del regiment d'infanteria de Granada. Va morir molt jove, en defensa del rei i de la pàtria

Son armes d'aquesta família un puig voltat de flors de lis de plata, en camp blau. Totes les cases de Pujol de Mallorca han emprat sempre aquest escut. La de Mariano Francesc Pujol, afegeix aquest lema: " Prius mori quan foedari ".

*** FUTBOL ***

El començament de la lliga ha tengut pel Sta. Eugènia un signe molt clar: el del empat. Efectivament, dels set partits jugats, sis han acabat en tables, tres a fora i tres dins el Pou Nou. La veritat és que al manco a dos d'aquests encontres s'ha fet mèrits per la victòria, com per exemple a Sòller i contre el Collerense, que marcà el seu gol al minut 91. Però tothom sap -- que el futbol té aquestes coses (sort, l'àrbit, lesions...), essent el que s'ha d'avaluar el comportament (en tots els sentits) de l'equip dins el terreny de joc. En general, crec que s'ha seguit una línia que, si be millorable, està causant una notable impressió. A excepció de qualqua jugador, tots han alcançat el nivell físic òptim per aguantar norante minuts.

L'equip que mes freqüentment s'ha alineat ha estat: Ferrà, - Lopez (Sánchez) (M. Canyelles), - Bauçà, Mateu Àngel, J. Crespi, Carbonell, Jaume, Arrom, P. Crespi, - Deià i M. Crespi. Joan Canyelles i Toni Guàrdia han jugat poc per estar lesionats.

A continuació actualitzam una petita història de quatre dels set partits jugats.

* Sta. Eugènia 0
Ca'n Picafort 0

El primer partit de la lliga va acabar en tables, un resultat que hem de considerar just segons el joc que es va veure damunt el camp. Els primers 45 minuts tingué com a dominador l'equip visitant, que va crear mes ocasions de gol i que dominà clarament el centre del camp on començaven les millors jugades. S'ha de resaltar la feine del porter Ferrà que -- realitzar dues extraordinàries parades. La segona part fou mes nivellada; els taujans lograren po-

sar en perill el marc visitant -- gràcies a la òptima forma física, que va permetre neutralitzar l'experiència que es veia dins les botes dels de Ca'n Picafort. Els respectius porters foren peces claus per que no es mogué el marcador, que, en definitiva, pareixia que conformava als dos equips.



* Sta. Eugènia 1
Puigpunyent 1

Al cap de vuit dies d'haver aconseguit un positiu del Pla de Na Tesa, es torna empatar dins el Pou Nou en un partit molt similar al de la primera jornada. L'adversari de torn va dur la delantera molt de temps, no sols al marcador, sino també perque va saber controlar el joc local, que no acabava de convèncer. Els delanters (varen poder fer molt poca cosa) tenien la tendència de jugar pel centre on mai pogueren crear perill, oblidant el joc per les ales que tant bons resultats ha donat en certes ocasions.

El 0 a 1 de la primera part motivà un canvi tàctic bastant lògic i oportú; es sacrificà un defensa (Bauçà) per que Arrom, aleshores lateral dret, pujàs mes avant; Carbonell ocupava la seva de marcació. Això possibilità una petita millora de cara a obtenir un resultat mes favorable. Jaume Deià aconseguia col·locar un tir fluix però ajustat al pal dret del porter visitant: era el primer gol local que es veia dins el Pou Nou.



Encara quedava molt de partit per davant; podia succeir qualsevol cosa. Però el marcador no es mogué malgrat que la pilota anava d'una porteria a l'altra. Els vintidós jugadors corregueren - fins el darrer minut. El resultat era inalterable.

* Sta. Eugènia 4
Sant Pere 2

A la quinta jornada es guanya el primer partit de la temporada si bé fins al moment no s'en havia perdut cap. No només s'aconsegueix una important victòria, sino que també es va convèncer als aficionats, que vegeien bones jugades i gols. A la primera -- part ja es feren suficients mèrits per apuntar-se qualqua tant, l'únic arribà al darrer minut - un moment psicològic - quan en J. Crespí en funcions d'extrem regateja a dos contraris i llança un tir ajustat al pal dret del porter solleric. A la reanudació, les coses no camvien gaire. Llevant deu minuts, el Sta. Eugènia no tenia problemes per arribar - al portal visitant on freqüentaven les ocasions. Crespí treu un córner molt tancat el porter rebuja defectuosament i Bauçà marca. En ple domini local, M. Crespí guanya per cames al seu par, s'en desfà. També del porter que no pot fer res per evitar el tercer gol. A continuació, tenen lloc els minuts més perillosos a l'àrea taujana quan en poc temps el marcador es posa 3 a 2. Havent superat el mal moment, els taujans serenen el joc i tornen a brear perill. El definitiu 4 a 2 arriba en el llançament d'una falta; la barrera desvia la trajectòria del balon introduint-lo dedins.

* Altura 2
Sta. Eugènia 2

Un partit molt interessant el que jugaren a Lloseta dos equips que demostraren tenir bones intencions futbolístiques. L'imbatibilitat dels dos conjunts caracteritzava "a priori" un partit, que agradà de debó al públic. Un joc veloç i l'emoció del resultat - eren el millor d'aquest espectral.

El Sta. Eugènia aniria sempre per davant el marcador desde el minut 11 en que J. Deià, molt oportunista, culminaria un centre xut d'en P. Crespí, el millor dels vint i dos. L'alegria taujana durà un minut, ja que l'àrbit pitava una mà d'un defensa taujà dins l'àrea. A poc del del descans, es produïa una falta a dos metres de l'àrea local; Deià llança la pilota que dona a un jugador de la barrera descollocant el porter; era el 1 a 2.

Després de l'intermedi, l'Altura surt disposat a remuntar el partit; es substituïeix un defensa per un delanter, el que es tradueix en una major capacitat ofensiva. Però, els taujans sortien molt bé del seu propi terreny aprofitant el contraatac, que hagués pogut tenir conseqüències.

Al quart d'hora arriba el gol - de l'empat; jugada per la dreta, centre passat a l'extrem esquerre, que, lliure de marcada, facilita el gol. Lluny de tancar-se dins l'àrea, els defenses taujans es limitaven a subjectar els homes - que podien ocasionar problemes, i fins i tot es podia permetre el luxe de posar en evidència la porteria local.

En definitiva, un bon plantejament tècnic i una excel·lent condició física de l'equip taujà en un partit que, com es diu, va fer afició.

★ Mikel. ★

**PREMSA
CORONA**

★ ★

RAP A LA QUEMA AMB ESCLATASSANGS

INGREDIENTS: 8 tallades de rap, 250 grs. d'esclatasangs, 1 pot de nata La Lechera, 1 ceba petita, 50 grams de mantega, 1 copeta de cognac, farina, sal i pebrebò.

PREPARACIO: Rentar i fer troços els esclatassangs. Dorar la ceba rallada en la mantega, afegir els esclatassangs, deixar-los uns minuts, i afegir-hi el rap. Coure durant 5 minuts i flamejar-lo amb el cognac encès. Abocar la nata, couer-ho 10 minuts més i trempar-ho amb sal i pebrebò. Posau-ho tot en una cacerola de test i gratinau-ho.

BESUC A LA TARONJA

INGREDIENTS: 1 besuc gros, 4 patates, 2 taronges, 75 grs. de mantega, $\frac{1}{2}$ tassó de vi blanc, farigola, sàlvia, llorer, juevert, sal i pebrebó.

PREPARACIO: Adobar el besuc amb sal i pebrebò, en una palan-gana per posar al forn, posau-hi les patates tallades en discs, a damunt el besuc. Banyau-ho amb el vi, i el suc de taronja, i polseujau-hi les herbes a damunt. Deixau-ho coure a forn lent durant 20 minuts, esquitant-lo de tant en tant amb el seu suc.

BUNYOLS DE GRANS DE REM AMB XOCOLATA

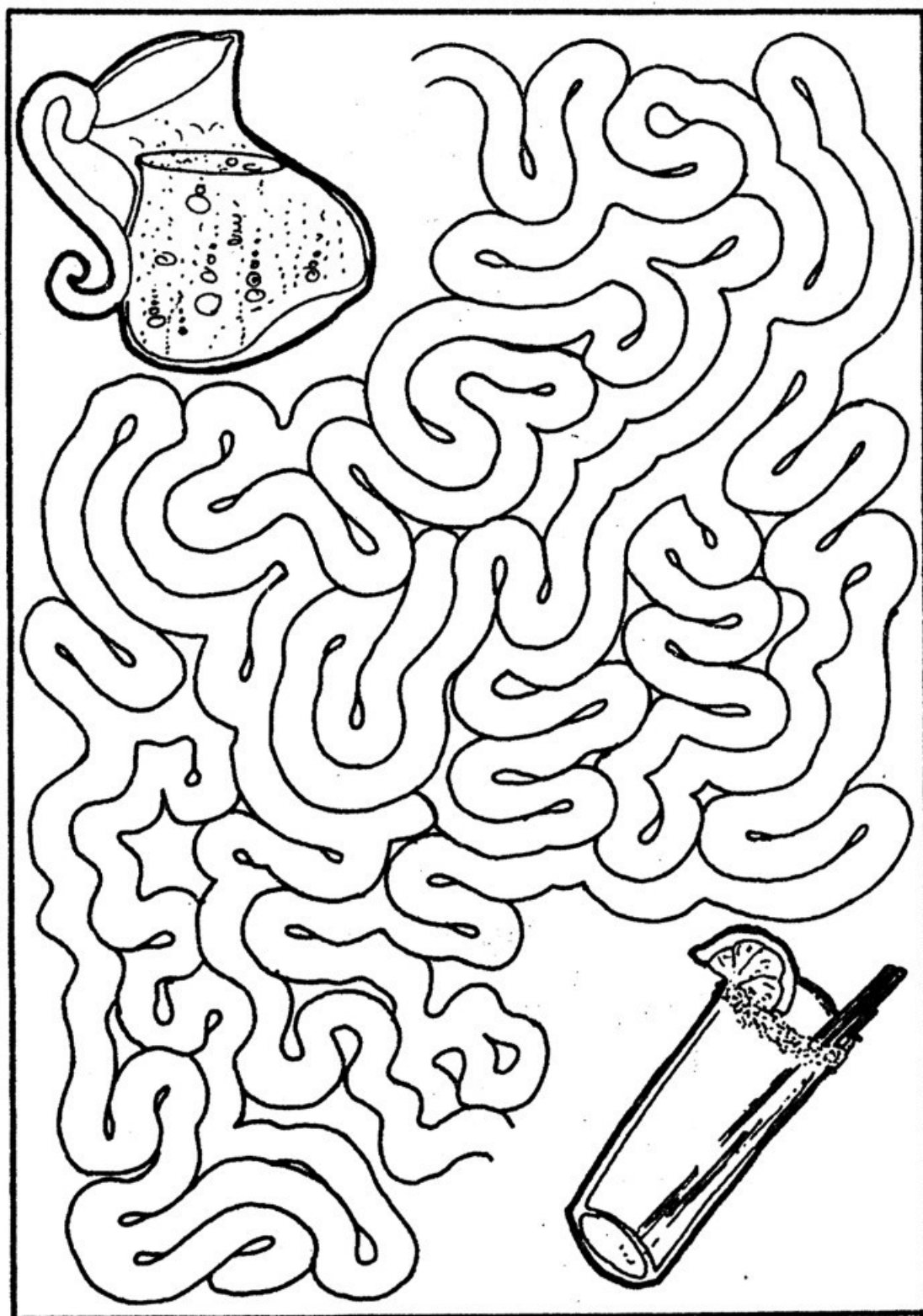
INGREDIENTS: 1 rem gros, 100 grs. de farina, 1 "lliure" de xocolata sense llet de Neslé, 1 ou, 1 cullerada rasa de llevadura en pols, 1 cullerada de sucre, rom.

PRERPARACIO: Mesclar la farina amb la llevadura, el vermell d'ou, el sucre, una cullerada de rom, 4 cullerades d'aigua, i deixar reposar 30 minuts.

Pelar i retirar les llavors dels grans de rém, i deixau-los reposar en un poc de rom. Bateu el blanc d'ou a punt de neu i mesclau-lo amb la pasta. Banyau-hi els grans de rém i fregiu-los en abundant oli calent.

Foneu el xocolata en bany maria amb 100 cc. ($\frac{1}{2}$ tassó) d'aigua, i tirau-li, calent amb els grans de rém.

LABERINT



- Cerca el camí

